

IMPECTA HANDELS

Tel: +46 (0)150-923 31 Fax: +46(0)150-923 16
info@impecta.se www.impecta.se

ODLINGSANVISNING

VID FRÖSÄDD

BÄSTA TRÄDGÅRDSVÄN!

Välkommen att ta del av vår odlingsanvisning. Med denna vill vi på ett enkelt sätt informera om frösädd, omskolning mm. Ta del av den odlingsanvisning som anges på fröpåsen. Finns flera nummer angivna, tillämpas de i nämnd ordning. För mer ingående odlingsråd rekommenderas lämplig facklitteratur.

FRÖSÄDD DIREKT PÅ FRILAND

Förbered och gräv upp jorden så att den blir uppluckrad. Berika vid behov genom att tillföra naturlig gödning och kompost alternativt fullvärdig trädgårdsgödning. Hårda jordar tillförs även sand och torv. **Kontrollera påsens odlingsanvisningsnummer!** Anges t.ex. blötläggning eller ruggning måste man ta ställning till detta före sädd. Radsädd underlättar gallring och rensning. Vattna i raderna före sädd. Så aldrig för tätt och gallra vid behov för bästa plantutveckling. Täck fröerna med ett jordlager, ca 5 ggr fröernas storlek.

1. Sås direkt på friland under våren, mars-juni, om ingen annan tid anges.

FRÖSÄDD OCH FÖRKULTIVERING INOMHUS

Rengör alltid såkärnen noga före sädd. Det är alltid bättre att använda ett lägre såkärn än ett för högt, särskilt för små fröer. För höga såkärn gör att man måste tillföra för mycket vatten för att särskilt små fröer som sås på ytan ska kunna dra till sig fukten. För mindre fröer används såjord. För större fröer och mer långsamgroende sorter som t.ex. oliv och kamelia, används grovkornig, mer luftgenomsläpplig jord. I båda fallen gynnas groningen av perlit. Detta blandas i jorden med 10-25% samt används som täckning, vilket bidrar till en jämnare fuktighet.

Vid sädd av särskilt värdefulla fröer, eller om jorden kan vara oren, bör man sterilisera den före sädd. Detta motverkar angrepp av skadliga mikroorganismer, vilka kan orsaka bl.a. fallandesjuka på småplanter. Jorden steriliseras i ugn vid minst 100 grader i ca 20 minuter. Låt svalna. Genomfukta den steriliserade jorden med kokt vatten före sädd.

Kontrollera påsens odlingsanvisningsnummer! Anges t.ex. ljus- eller mörkergroende, blötläggning eller ruggning måste man ta ställning till detta före sädd. Bered en plan och jämn såbädd. Genomvattna jorden före sädd. Såkärnen ska ha hål i botten och vatten ska alltid tillföras underifrån. Sprid fröerna jämnt på såbädden och täck med jord eller perlit, ca 3 ggr fröernas storlek, om inget annat anges på påsen. Så hellre glest än för tätt för att främja tillväxt och underlätta omskolning. Håll sådden lagom fuktig, den får absolut inte torka ut. Täck med plast eller använd miniväxthus eller liknande. Se till att lufthål finns. När groddarna visar sig ska sådden stå så ljust som möjligt och något svalare så att plantorna inte ränner iväg på höjden. Alla småplanter gynnas av extra ljusstillskott under januari-april. Små groddplanter behöver som regel ingen gödning alls. Detta tillförs först efter omskolning, se avsnittet om "Omskolning av småplanter". Observera att fleråriga krukväxter/inomhusväxter med fördel kan stå utomhus under sommaren.

2. Förekultivering. Sås inomhus eller i växthus/drivbänk under mars-april, om ingen annan tid anges. Omskola normalt en gång.
3. Förekultivering. Sås inomhus eller i växthus under februari-mars, om ingen annan tid anges. Omskola normalt en gång.
5. Förekultivering. Vanligen ettåriga växter som kräver en kylperiod för att gro. Sås inomhus i rumstemperatur feb-april. Efter 1 dygn placeras sådden i kylskåp 8 dagar. Låt sedan gro ljust i rumstemperatur.

OMSKOLNING AV SMÅPLANTOR

Omskolning bör ske så tidigt som möjligt för att skapa utrymme och öka näringstillförseln så att plantorna kan fortsätta att utvecklas. Om de står för tätt och för länge i näringsfattig såjord stannar tillväxten upp. Använd plantjord som är lite näringsberikad. Blanda gärna i perlit eller vermikulit för ökad syresättning. Jordytan kan täckas med ett tunt lager vermikulit, som är ljusreflekterande, vilket främjar tillväxten. De flesta arter utvecklar först två hjärtblad, sedan kommer de "riktiga" bladen. När det första "riktiga" bladparet kommit kan omskolning ske om plantorna är tillräckligt stabila och hanterbara. Arter med tunna, veka stjälkar bör växa till sig ytterligare före omskolning. Vid omskolningen planteras småplantorna något djupare i jorden. Ett omskolningsjárn eller en liten kaffesked är bra hjälpmedel. Vanligtvis skolar man om i småkrukor där plantan kan växa tills den är färdig för utplantering. Plastkrukor för utplanteringsväxter fungerar utmärkt. Krukorna ska ha hål i botten. De omskolade plantorna placeras något svalare till en början och så ljust som möjligt, gärna med tillskottsbelysning, lysrör är det bästa. Vatten tillförs underifrån. Har man många krukor underlättas vattningen om de placeras på brickor, gärna med underbevattningsmattor. Efter ca två veckor kan man börja tillföra svag, flytande gödning. Ettåriga uteväxter utplanteras på växtplatsen efter avhärdning under maj-juni.

11. Sås i krukor eller lådor inomhus i rumstemperatur. Om inget annat anges gäller följande: Ettåriga arter sås normalt februari-april. Fleråriga arter (t.ex. eucalyptus m.fl.) sås normalt januari-maj, men kan i de flesta fall även sås resten av året. Toppa efterhand de sorter som bör få ett buskigt växtsätt.

12. Sås i rymliga krukor med näringsberikad planteringsjord, 2-4 frö i varje, om inget annat anges. Sås normalt i februari-april. Omskolas inte före utplantering på den slutliga växtplatsen.

14. Sås i krukor eller lådor inomhus. Sårkärnen placeras på någon form av undervärme eller åtminstone på en varmare groplats. Lämplig jordtemperatur 28-33 grader. Så fort fröerna gror, placeras sådden på svalare plats. Om inget annat anges gäller följande: Ettåriga arter sås normalt februari-april. Fleråriga arter (t.ex. eucalyptus m.fl.) sås normalt januari-maj, men kan i de flesta fall även sås resten av året.

16. Fröer till fleråriga krukväxter kan sås hela året. Lagg hårdskaliga fröer i vatten, 1-2 dygn före sådd. Blanda såjord med ¼ torv och ¼ perlit, rent grus eller liknande. Sås i kall- eller varmbänk (växthus) eller i krukor/lådor inomhus. I det senare fallet bör sårkärnen täckas med plast som förses med lufthål. Vatten tillförs alltid underifrån vid inomhussådd. Fröer till buskar och träd, nummerserie 4000, kan sås enligt anvisning 16 och hållas inomhus eller i växthus med bra resultat. Ett bättre sätt är dock enligt anvisning 8. Dessa arters groning främjas alltid av omväxlande kalla och mildare väderperioder. Omskola plantorna en-två gånger. Regelbunden duschning är välgörande. Plantering på växtplatsen för uteväxande arter är bäst på våren. Vintertäck alltid småplantor. Fröplantor av vedartade växter blir ganska snart beroende av näringstillskott. Börja med att tillföra små givor av ett flytande fullgödselmedel.

22. Kaktusar och suckulenter. Till denna växtgrupp används "kaktusjord" som finns att köpa. Använd helst låga sårkärn med hål i botten, så att vatten kan tillföras underifrån. Små fröer täcks inte alls. Större fröer täcks helt med ett tunt sandlager. Genomvattna sådden, helst underifrån. Täck med glas eller plast, se till att lufthål finns. Håll sådden måttligt fuktig, men undvik uttorkning. Skydda sådden och senare småplantorna mot direkt sol. Plantorna övervintras helst i något svalare temperatur, med måttlig vattning. Omskolning av kaktusplantor rekommenderas normalt inte före tio månaders ålder. Grotiden för kaktusfröer är mycket olika, alltifrån en vecka till flera månader. Till en början ges gödning ej till små kaktusplantor.

FRÖSÄDD AV PERENNER samt BUSKAR OCH TRÄD

Frö till perenner sås på flera olika sätt. Vissa, mer lättgroende arter, sås under våren. Detta kan ske inomhus, i växthus eller utomhus. Andra kräver en eller flera kylperioder för att häva fröets vilostadium. Sådden sker då under hösten-vintern. Tanken med sen höstsådd är inte att fröerna ska gro före vintern. Skulle det ändå ske bör småplantorna täckas. Groning sker normalt efter vintern när vårvärmen kommer. Om sådd sker efter vintern kan kylperioderna även skapas genom placering av sådden i kylskåp under angiven period. Man strävar efter att efterlikna ett naturligt klimat.

Rengör alltid säkärken noga före sådd. För perennsådd som placeras utomhus används helst högre säkärl med dräneringshål i botten. Den större jordmassan gör att fukten lättare bibehålls samtidigt som dräneringen främjas. **Kontrollera påsens information och odlingsanvisning!** Anges t.ex. växelvis kylperiod, blötläggning eller ruggning måste man ta ställning till detta före sådd. Använd såjord, svagt gödslad plantjord eller naturlig kompostjord. Blanda med hälften grus/sand eller 0-3 mm vermikulit eller perlit. Fyll säkärken med jord och låt dem dra till sig vatten underifrån. Sprid fröerna jämnt över jordytan. Små fröer täcks inte med jord. Täck istället med ca 2-5 mm grus/sand, beroende på fröets storlek, eller 5 mm perlit. Större fröer täcks med ett tunt jordlager, 3-8 mm och ett ytlager av grus/sand eller perlit.

Direktsådd på växtplatsen föreslås som regel endast i undantagsfall. Perenner förkultiveras i de flesta fall och det är bra att ha en särskilt plats för detta, en s.k. "barnkammare", i halvkuggigt läge. Omskolning sker vartefter plantorna växer till sig, normalt minst en gång före utplantering på den slutliga växtplatsen. Perenner utplanteras på växtplatsen normalt vår eller höst när plantorna vuxit till sig.

4. Lättgroende perenner. Sås utomhus i lådor, krukor eller på ogräsfri kalljord, alternativt i kallbänk, under våren, mars-maj. Sådden placeras i halvkuggigt läge. Perenner omskolas normalt en gång. Vintertäck gärna småplantor första vintern. Vissa arter kräver längre tid. OBS! Frö till perenner med odlingsanv. nr 4 kan även sås utomhus under hösten. Många perenner gynnas av höstsådd.

4B. Dessa fröer har mycket hårda skal. Ute i naturen gror de efter vinterns påverkan. Sås lämpligast i krukor eller lådor. Sådden placeras helt oskyddad utomhus i halvkuggigt läge, så tidigt som möjligt, gärna från januari. Snötäcke över sådden främjar groningen. Om det är barvinter, täck med ris och löv. Groningen inträffar under våren eller sommaren, för vissa långgroende arter våren efter. Sår du senare, då vintern upphört rekommenderas höstsådd eller anvisning 4C.

4C. De flesta perenner behöver en kylperiod för att häva fröets vilostadium. Sår du efter vinterperioden placeras sådden i kylskåp (ca 1-3 plusgrader), 3-5 veckor. Därefter i 15-20 plusgrader för att gro. När groddplantorna visar sig placeras de så ljukt och svalt som möjligt inomhus (ca 10-15 gr).

4D. Dessa fröer kräver en kraftig temperaturväxling för att gro. Sås inomhus i krukor eller lådor jan-mars i rumstemp. ca 20 gr. Efter 3 veckor placeras sådden i kylskåp (ca +3 gr) i 4-6 veckor. Därefter utomhus i skuggläge. Snötäcke över sådden främjar groningen. Om det är barvinter, täck med ris och löv. Groningen inträffar under våren eller sommaren, för vissa långgroende arter våren efter. Dessa fröer kan alternativt höstsås utomhus.

4E. Långtidsgroende fröer som kräver väl-dränerad såjord. Sås i krukor eller lådor mars-okt. Såjord: Blanda 1/4 jord och 3/4 sand. Placera sådden utomhus i skuggläge. Håll jämn fuktighet.

4F. Dessa fröer gror ofta oregelbundet. Sås i krukor eller lådor jan-maj i rumstemp. ca 20 gr om inget annat anges. Om fröerna inte grott inom en månad placeras sådden i kylskåp 4-6 veckor. Därefter placeras den utomhus i skuggläge. Om fröerna gror tidigare placeras groddplantorna så ljukt och svalt som möjligt inomhus (ca 10-15 gr).

4G. Dessa fröer är normalt snabbgroende. Sås utomhus i lådor eller krukor i april-juli. Om fröerna inte grott inom en månad placeras sådden i kylskåp 3-5 veckor. Därefter placeras sådden utomhus i skuggläge.

20. Frö till vattenväxter och vissa strandkantsväxter sås mars-juni i vattentätt kärl i svagt gödslad slamjord, 1-2 cm vattendjup över jorden. Sådden hålls inom- eller utomhus, grotemperatur 18-24 gr.

20B. Sådden behandlas enligt anvisning 20 under 3 veckor. Därefter placeras den i ca -3 gr till +3 gr i 4-6 veckor. Sådden får gärna frysa till. Låt sedan temperaturen stegvis öka igen. Omskola efterhand i större kärl.

7. Vissa arter av vedartade växter är frostkänsliga de första åren. De kan med fördel odlas i större krukkärl 1-3 år efter omskolning. Övervintras då gärna i kallväxthus, förråd eller nedgrävda i marknivå på kalljord. Täck i det sista fallet med ris och löv. Se till att uttorkning ej sker.

8. Frö till träd, buskar och barrväxter sås vår eller höst utomhus, i lådor, krukor eller på ogräsfri kalljord, alternativt i kallbänk. Använd sandblandad, ogräsfri (kompost-)jord. Genomvattna noga före sådd. Sprid fröerna jämnt över jordytan. Täck med 2-20 mm grus/sand, ev. med iblandning av vermikulit eller perlit. Sådden placeras i halvsuggigt läge, helt oskyddad för väder och vind. Vintertäck alltid småplanter. Omskola en-två gånger. Fröplanter av vedartade växter blir ganska snart beroende av näringstillskott. Börja med att tillföra små givor av ett flytande fullgödselmedel.

9. Stratifiering. Används för att upphäva vissa fröers vilostadium före sådd (gäller främst frö till buskar och träd). Metoden har två steg: Först låter man fröerna suga upp vatten, därefter utsätts de för en kylperiod. Stratifieringen tidsanpassas helst så att fröerna blir färdiga för sådd i april-juni.

Använd en bas av finsiktad sand, vermikulit eller finsållad torv. Tillsätt så mycket kokt, avsvalnat vatten som stratifieringsbasen kan suga upp. Ta 1 dl basmassa per fröportion. Inneslut massan med fröerna i tät plastpåse, vilken knyts ihop och etiketteras. Låt påsen ligga i rumstemperatur ca 5-6 dagar, för att fröerna ska hinna suga till sig vattnet. Placera sedan påsen i kylskåp, ca 1-3 plusgrader, under 5-8 veckor om annan tid ej anges. Skaka om och kontrollera påsen regelbundet, minst en gång per vecka. Efter kylperioden sås fröerna ut tillsammans med basmassan efter angiven odlingsanvisning. Om fröerna gror under kylperioden, avbryts den omgående och fröerna sås ut. Alternativ metod till stratifieringen är att så direkt utomhus under hösten. Då blir vintern en naturlig stratifieringsperiod.

ÖVRIGA ANVISNINGAR

13. Dessa fröer är ljusgroende, dvs. de behöver ljus för att kunna gro. Fröerna täcks därför inte med jord vid sådden. Ett tunt lager perlit släpper igenom ljuset och bidrar till en jämnare fuktighet. Extra tillskottsbelysning från t.ex. lysrör är mycket bra. Sådden bör få ljus ca 12-14 timmar/dygn. Undvik noga uttorkning.

15. Groningen av dessa fröer påskyndas om fröskalen ruggas upp före sådd. Detta görs enklast genom att fröerna gnuggas försiktigt mellan två finkorniga sandpapper. Om blötläggning anges ska detta göras efter ruggning, före sådd.

17. Dessa fröer ger mycket sköra groddplanter vilket gör omskolningen svår. Så därför fröerna gruppvis, 10-40 frö, beroende på fröstorleken. Hela tuvor omskolas sedan utan att delas.

18. Groningen av dessa fröer påskyndas om de läggs i ljummet vatten 3-5 dygn före sådd.

19. Groningen av dessa fröer påskyndas om de läggs i ljummet vatten 1-2 dygn före sådd.

21. Dessa fröer är mörkergroende, dvs. de gror lättare i mörker. Om inget annat anges på påsen, täcks fröerna med jord på det sätt som beskrivs under "Frösådd och förkultivering inomhus". Därefter täcks såkärlet med mörk plast, pappskiva eller liknande. Se till att lite lufthål finns. Kontrollera sådden varje dag. Så fort groddarna visar sig placeras sådden i ljus.

**Samtliga odlingsanvisningar för varje frösor hittar du på www.impecta.se
Där kan du också läsa om hela sortimentet och ta del av specialerbjudanden.**